

Recordant el meu cosí Ramon Rucabado

per Joan Garriga i Manich

(Barcelona 1884-1966)

En commemoració del centenari del naixement de Ramon Rucabado i Comerma, publicista catòlic, els fills, units per la ploma serena i clara del tercer d'ells, Manuel Rucabado i Verdager, han fet una edició reservada i no dedicada a la venda d'un opuscle que resumeix la cronologia bio-bibliogràfica de l'escriptor. A manera de pòrtic han escollit l'elegia dedicada pel pare a Santa Maria del Mar, que formava part del llibre CUSTÒDIA DE FOC i que es publica ara per primera vegada en català, tal com fou escrita, amb el subtítol de L'OCTAVA ESPASA.

Manuel Rucabado ens avança que les pàgines de CUSTÒDIA DE FOC van ser escrites pel seu pare en plena guerra civil, entre l'agost i l'octubre del 1938, i que ell mateix va deixar escrit en el pròleg que foren plorades sobre el paper aquestes paraules brollades del fons de l'esperit, per causa, podria dir-se, del dolor dels dolors. I afegeix que l'autor qualifica CUSTÒDIA DE FOC de llibre de cilici, que té per finalitat de conservar èl record viu dels dolors, no per esperit derrotista sinó per ascesi saludable, com a estimul d'oració i de treball, i sobretot com a despertador d'esperança; com a conservador de l'esperança en aquella hora suprema a què tendeix tot el nostre ésser, no solament sobre els sofriments terrenals sinó també per sobre de tota humana felicitat i glòria, per legítima i per santa que sigui: en Regne de Déu viu.

Ens parla Manuel Rucabado que el seu pare va dedicar més de cinquanta articles a la Mare de Déu en les seves múltiples advocacions; articles que projectava recollir i publicar sota el títol de "Maria multiplicada". Ens recorda a l'ensens la seva aportació a la "Corona" oferta pels escriptors catalans a la Mare de Déu de Montserrat l'any 1954, amb motiu dels setanta-cinc anys de la seva coronació canònica. Ramon Rucabado hi aportà un poema en vers lliure, RITME HUMIL, on descriu la santa muntanya i la seva influència en el temps, en la geografia i en l'esperit. El seu amor a la Mare de Déu li fa dir en els últims versos del RITME:

Oh Muntanya de Crist, sigues sempre la columna de foc de la gent catalana

*i per tota Espanya, bandera de guia.
Oh, sigueu Mare i Verge, dolça santa
/i morena,
tant pels ulls que us han vist com pels
/cors que us esperen,
mare avui i en morir: que en el trànsit
/us miri
la gent de tot color, de tota raça
/i llengua.
I d'aquest obscur pelegrí també
/recordeu-vos
que, trèmul, gosa dur tan humil
/presentalla.*

A la "Revista", número de juliol-desembre del 1933, hi ha un editorial escrit per Ramon Rucabado, titulat EL RITME DIVÍ, del qual no puc menys que reproduir-ne alguns conceptes. *Hi ha un ritme diví, un vent intel·ligent que mou les fulles, que mou els actes humans i que blega sovint les voluntats humanes... En percebre i seguir aquest ritme diví està tot el secret. Si elogi per*

un poeta és reconèixe'l inspirat, elogi d'un poble és reconèixe'l aixecat i renai-xent per inspiració divina. No vull més llibertat, ni menys, per Catalunya, que la que Déu li tingui destinada. Tot el meu catalanisme és fer en català la voluntat de Déu.

En el decurs de les seves campanyes, totes elles dirigides al cos social, hi veiem impulsades unes valors de les més altes qualitats, així literàries com religioses, arrancades de la més autoritzada ortodòxia.

Són del meu record, ben clares, unes paraules respecte a unes preguntes meves, referint-me a la perseverància de la lluita empresa. En realitat no fou una resposta immediata. Vint-i-quatre hores després em féu a mans un article publicat al butlletí de l'Acadèmia Catòlica de Sabadell, titulat LA VIRILITAT CRISTIANA, del qual em subratllava amb llapis vermell les següents frases: *Aquest és el corc maligne del nostre temps: la feblesa dels bons, llur inhibició en les lluites, la deserció en l'apostolat de l'ideal cristià. No tenim dret a queixar-nos fins que estiguem certs d'haver complert ardidament amb tots els nostres deures. La nostra consciència és tarda si no és activa la nostra fe. Som col·laboradors del mal quan no posem tot l'esforç a afavorir tot el que sia bo... Aquesta vida és una milícia perpètua i mentre tenim alè es redreça comminador el deure de lluitar per assolir l'ideal de la nostra perfecció i el millorament dels nostres germans... Si retenim la nostra activitat comencem a traïr la nostra fe; quan només tenim cura de complir amb les obligacions imprescindibles del cristià, ja estem a punt de no ésser-ne. Una frase famosa ho diu amb vehemència colpidora: "En nostres dies el qui no és apòstol comença d'ésser apòstata".*

Ramon Rucabado, cosí germà dels meus pares, es convertí per a mi en un mestre que mica a mica orientava la meua vida, intervenint en l'elecció de lectures i justificant-me en tot moment els desencerts que més d'una vegada es produïen en els meus primers escrits. Fou eminentment caritatiu en dirigir-me vers nous camins. A ell dec el poc de bo que avui en retinc. Per la seva banda, Rucabado, sociòleg, publicista catò-

**ANÀLISIS CLÍNICS
i PERFUMERIA
COSMÈTICA de**

Joan Garriga i Manich
(Analista Diplomada de Sanitat, Inspector
Farmacèutic Municipal).

Passeig Plaça Major, 37
Telèfon 725 53 53 - SABADELL

ve de la pàgina 351

SABA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Garcilaso, 15 - Telèfon 1230 - LITERATURA

Any 1 - Núm. 1

Sabadell, 19 de maig de 1934

Preu: 20 cèntims

Indubtablement,
la cultura és el camí
pel qual passa l'evolució
dels pobles.

lic, artista cristià, deixà memòria que el seu apòstol va ser mossèn Frederic Clascar, deixeble i entusiasta del magne prelat Dr. Josep Torras i Bages. Rucabado pensà que a la influència d'aquest darrer devia, després dels seus pares, *tot quant jo sóc, de manera que essent ell (mossèn Clascar) bon fill del Dr. Torras jo miro el gran bisbe com el patriarca del meu esperit.*

Recordo haver llegit que "Rucabado, fill exemplar del nostre noucentisme, fou un puntal ferm de la Renaixença cristiana". Certament, la seva aportació al moment fou plena de vitalitat, temeritat i fins i tot originalitat, captant a l'hora, suaument però impulsiva, tota la doctrina que naixia en l'alta serenitat d'un Prat de la Riba. L'obra de Rucabado va ser fruit d'una reflexió dins del catolicisme històric. Bé cal que faci una lleugera referència a la relació de Rucabado amb Sabadell. A la crònica biogràfica a la qual m'he referit figura la notícia que *l'any 1893, acabats els estudis primaris, es trasllada a Sabadell, a casa dels seus oncles Marc Manich i Rosa Comerma. Aquests tenen un fill, Joaquim, cosí germà de Ramon, que també ha acabat els estudis primaris, i les famílies decideixen que cursin plegats el batxillerat als Escolapis de Sabadell. És als Escolapis de Sabadell on coneixerà el seu condeixeble, el Dr. Lluís Carreras, amb qui mantindrà una gran amistat i el qual serà un dels orientadors de la seva vida.*

I bé; Rucabado aprofità l'oportunitat d'inaugurar-se l'església dels Escolapis, i amb data 7 de juny del 1932 escrigué a les pàgines de "Catalunya Social" un meravellós article a propòsit de l'acte. Crec adient de reproduir-ne uns fragments. Diu així: *La ciutat on s'aixeca l'església és Sabadell, privilegiada per tants conceptes, i l'església és la de l'Escola Pia, edificada a glòria de Déu i a honorança de Sant Agustí, bisbe i doctor, i solemnement oberta i beneïda el diumenge últim, dia 1 de maig. És just que del goig d'aquesta inaugural els lectors en participin, perquè l'obra de l'Escola Pia de Sabadell fa anys que traspua poc o molt en aquestes planes a través de la bona voluntat d'aquest humil i obscur deixeble, que sota el seu maternal guiatge aprengué d'estimar la Fe amb aquell amor gelós que la defensa. Tots els escrits del que això signa, poc o molt fills són d'Escola Pia, i és cosa digna i justa que el batec de l'alegria s'aparelli amb l'homenatge de la gratitud.* ■

sa, la cabanya, la filla d'un pastor".

Ramon Moix, per exemple, hi escriu un llarg article on fa un resum interessant de "Literatura antiga i literatura moderna", on s'hi veu que és home d'inquietuds i amb ganes d'estar al dia en qüestions literàries, amarat un xic de neguits sociològics com s'estilava en aquells anys 30.

El periodista L. Roura Garriga que durant tants anys es va moure per les redaccions locals, hi escriu una semblança del que fou gran col·leccionista i artista a la vegada, Josep Centelles Vilamunt. Roure Garriga encertà amb un estil viu i gràfic que encaixava molt bé en la premsa d'aquells dies. També trobem una glosa d'Octavi Saltor sobre "Una cançó de J.M. de Sagarra" la qual es llegeix amb atenció i gust.

En el que resultà ser el penúltim número, el setè, s'evoca la figura de la poetessa Agnès Armengol. És curiosa la frase d'Agnès Armengol dita dos dies abans de morir al seu entrevistador: "Oh Catalunya! després de l'esclavatge, la glòria: després, qui sap si un nou dolor o una nova esclavitud!..."

Al vuitè i darrer número de la història de SABA, hi ha un estudi de Joan Bta. Vives sobre Manuel Ribot i Serra, on es fa una viva ressenya de tota l'obra del nostre il·lustre conciuatadà.

Però com hem dit abans, és en la poesia on SABA recollí diversos textos importants de Joaquim Folguera, Amat Gosalbes, S. Sabater Oliver, Dolors Arroyo, Agnès Armengol, Apel·les Mestres, Roure Garriga, Trias Fàbregas, Santiago Rusiñol. I mai no hi mancà la de Joan Gallemí.

Jeroni Moragas, aquell que fou tan gran pedagog, hi va escriure un article sobre feminisme, en el qual, entre altres coses, diu: "Cada vegada que una feminista em vol convèncer de les seves idees sobre els drets de la dona li dic que no cal, que ja n'estic convençut, però que em sembla que abans d'aconseguir coses que potser els vindrien balderes haurien d'aconseguir d'elles mateixes quelcom més fàcil i doblement important. Haurien d'aconseguir que el nom de dona no fos mal usat". ■

En el primer número es fa ressenya d'una exposició, a Belles Arts, de final d'estudis del nostre enyorat Joan Mauri i Espadaler i es diu que "amb els seus quadres aquest artista ha palesat la seva finíssima sensibilitat de pintor, i la seva mestria en l'execució". I es parla de cinema i de teatre, i àdhuc de filosofia.

El nom mateix de SABA és demostratiu del caràcter al·legòric i entusiasta del seu fundador. "Saba" vol dir "allò que dóna a alguna cosa el seu vigor". Això és el que pretenien els que escrivien al "periòdic independent de literatura": Remoure, envigorir el nostre idioma i fer-ho a la vegada d'una manera entenedora, gens emfàtica i, amb tot, estimulante.

SABA va començar el 19 de maig del 1934, amb el seu primer número, i acabà el desembre del mateix any. Entremig, o sigui el 6 d'octubre del 1934, ocorregué allò tan curiós, fantasmagòric en algun sentit, que havia de tenir unes repercussions tan greus encara no dos anys més tard, el 18 de juliol del 1936. Qui sap si aquell famós 6 d'octubre influí d'una manera indirecta que SABA no passés més enllà del desembre següent. El trasbals de la Generalitat commogué tota la vida política d'aleshores. I l'ombra dels extremismes no afavoria gens una labor literària com la que ja pensava anar desenrotllant el modest i juvenivol SABA.

Com a final de mostres de coses que es varen dir a les planes del literari SABA, he escollit unes ratlles d'un article de Joan Peric i Mates que es titula "Estètica i filosofia del bosc de can Feu". Diuen: "No sé per què cada vegada que entro al bosc de can Feu em fa l'efecte que ho faig en una catedral imponent. Diríeu que els camins i caminets són claustres i que el Pla de l'Amor és la nau central, amb columnes superbes, que són els pins". I continua: "El bosc té melodies plenes de tendresa per a qui les sap escoltar: té paratges d'una elegància pulcríssima i pictòrica: té llocs de solitud acariciadora. La seva bellesa és una bellesa discreta".

El bosc de can Feu havia de morir com SABA, uns anys més tard. ■